

Deze memo betreft het thema 'duurzaamheid'
Rijnland werkt met het oog op een duurzame toekomst actief aan innovatie en duurzaamheid. We werken zo doelmatig mogelijk met een minimaal gebruik van energie en grondstoffen. Rijnland laat al veel innovatieve kracht zien, maar werkt ook continu aan verbetering.

Commissie-beeldnota

Registratienummer:
19.080995

De commissie vormt een beeld van de duurzaamheidskansen binnen de gebiedsontwikkeling Valkenburg.

Context

Op en rondom het terrein van voormalig Marinevliegkamp Valkenburg komt een nieuwe, duurzame woonwijk met circa 5.000 woningen, een werkpark, commerciële voorzieningen en recreatiemogelijkheden. Het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) is grondeigenaar van het terrein en zal, op verzoek van de gemeente Katwijk, deelgebieden van 300-600 woningen geleidelijk op de markt zetten aan ontwikkelaars. De gemeente Katwijk beoogt hiermee het dorpse karakter van de gemeente te behouden.

Rijnland werkt proactief samen met de gemeente Katwijk en het Rijksvastgoedbedrijf om te komen tot een klimaatbestendige en waardevolle leefomgeving. Het is een van de grootste gebiedsontwikkelingen in Nederland en door de unieke locatie voor Rijnland waardevol om hier kansen te verzilveren. Er liggen volop kansen om gezamenlijk het gebied in te richten als een 'Living Lab' voor innovaties in klimaatbestendigheid, energie, grondstoffenterugwinning en samenwerkingen in de waterketen. Dit sluit aan bij het coalitieakkoord. We smeden samenwerkingen en coalities, we stimuleren ondernemerschap en creativiteit en gaan aan de slag met pilots om te leren en ervaren. Daarnaast is Valkenburg een casus binnen de 'Waterbedrijven van de Toekomst'. De samenwerking komt tot uiting in een aantal deelonderwerpen waarop we samenwerken:

- De inrichting van het watersysteem en de toekomstige peilkeuze
- Innovaties in de waterketen; nieuwe sanitatie en decentrale zuivering
- Warmtelevering middels aquathermie (thermische energie uit water)

Aanpak

Tijdens de commissievergadering wordt u meegenomen in de gebiedsontwikkeling, welke kansen er zijn voor Rijnland en welke dilemma's er spelen. De sessie kent twee hoofdthema's, die hieronder separaat worden ingeleid en ook tijdens de sessie apart worden toegelicht. Deze toelichting zal interactief worden ingevuld met kaartbeelden en schetsen, passend bij de unieke en inspirerende samenwerking in een 'Living Lab'. Aan het eind van de sessie is er ruimte voor vragen en discussie over de rol van Rijnland in de gebiedsontwikkeling Valkenburg.

Thema 1: Oppervlaktewatersysteem

Vanuit duurzaam en toekomstbestendig waterbeheer heeft Rijnland zich vanaf 2015 sterk gemaakt voor een watersysteem op boezempeil (NAP -0,64 meter). Dit heeft voordelen ten aanzien van o.a.

- waterkwaliteit (doorstroming en benutting van schoon kwelwater uit de binnenduinrand);
- een robuust en toekomstbestendig watersysteem (waterberging en klimaatbestendigheid);
- waterbeleving (o.a. bevaarbaarheid) en
- lagere beheerlasten door het uitsparen van een poldergemaal.

De kosten voor de inrichting van de projectlocatie zijn in de loop van de planvorming behoorlijk gestegen ten opzichte van de in 2014 vastgestelde grondexploitatie. Ook de wijziging naar boezempeil wordt gezien als een nieuwe ambitie om de wijk klimaatrobuuster te maken, meer nog dan in 2014 als noodzakelijk werd voorzien. Er wordt gekeken naar Rijnland om hiervoor mede verantwoordelijk te nemen.

Naast de discussie over boezem- en/of polderpeil wordt momenteel ambtelijk het gesprek gevoerd over de waterberging en de inrichting van het watersysteem. Er wordt nu gerekend vanuit de nieuwste klimaatscenario's, waarbij er voldoende berging in de stedelijke bebouwing moet worden gegraven. Maar waarbij er ook naar het omliggende boezemland gekeken kan worden. De plannen zullen worden vastgelegd in een integraal waterstructuurplan, wat wordt bijgevoegd aan het ontwerpbestemmingsplan.

Thema 2: Nieuwe sanitatie & aquathermie

Nieuwe sanitatie is een verzamelterm voor innovaties in de waterketen waarbij toiletwater (zwart water) apart wordt ingezameld van het overige afvalwater (grijs water). Deze separate inzameling is een belangrijke voorwaarde om (al dan niet in de toekomst) efficiënter en effectiever grondstoffen terug te winnen, medicijnresten en microverontreinigingen te zuiveren en innovaties in de waterketen met betrekking tot hergebruik van water mogelijk te maken. Onderzoeken wijzen uit dat gescheiden inzameling van zwart en grijs water mogelijk is voor de gehele wijk op basis van vrij verval. Dit betekent dat toekomstige inwoners in hun woning geen verschil zullen merken. Daarnaast is er de ruimte en zijn er mogelijkheden om beide afvalwaterstromen lokaal te zuiveren met innovatieve technieken.

De inzet van thermische energie uit de drinkwaterleiding van Dunea (TED), het afvalwater (TEA) en/of het oppervlaktewater (TEO) lijkt de meest duurzame en kostenefficiënte wijze voor de toekomstige warmtevoorziening van de aardgasvrije woonwijk. De drinkwaterleiding van Dunea die langs het gebied loopt heeft voldoende warmte om de gehele woonwijk te voorzien. Daarnaast is er energie uit het Valkenburgse Meer beschikbaar. Dit betekent dat er een warmteoverschot in de wijk is, dat mogelijk toegepast kan worden voor de omgeving. Dit sluit aan bij het coalitieakkoord; Rijnland wil een innovatieve en ondernemende rol spelen in aquathermie en wil de warmte die is opgeborgen in water (laten) ontsluiten.

De integratie van nieuwe sanitatie en aquathermie heeft een meerwaarde door de synergie; beide systemen hebben een effect op de ondergrondse infrastructuur en directe raakvlakken met de waterketen. Het integrale concept is technisch haalbaar én levert een positieve businesscase op; de inverdieneffecten vanuit de warmtecasus compenseren de meerkosten in de riolering. Door de geleidelijke ontwikkeling zal het systeem modulair en flexibel moeten worden opgebouwd. Data, ervaringen en innovaties die in de loop der jaren worden opgedaan, kunnen meteen hun plek krijgen in de ontwikkeling. Door de samenwerking kan tevens gezorgd worden voor een gezamenlijk opdrachtgeverschap van de leidingen in de ondergrond (drinkwater, afvalwater, warmte en koude), waarbij synergievoordelen te behalen zijn.

De gemeente Katwijk en het Rijksvastgoedbedrijf zien de meerwaarde in relatie tot hun ambities voor een duurzame en energieneutrale wijk. Samen met deze partijen, en drinkwaterbedrijf Dunea, werken we toe naar een intentieovereenkomst. Daarnaast verkennen we de mogelijkheden of we dergelijke integrale oplossingen ook kansrijk zijn voor andere gebieden binnen Rijnland.

Keuzes voor Rijnland

De rol van Rijnland in realisatie en/of exploitatie ligt nog open. Willen we zelf een lokale zuivering in eigendom en beheer, of willen we participeren in een samenwerking die het totaalconcept realiseert en exploiteert? En welke rol willen wij spelen in de warmtelevering vanuit aquathermie? Ook de andere samenwerkingspartners zijn bezig hun positie te bepalen in het geheel. Zo wil Dunea in november 2019 een Dunea Warmte BV oprichten dat kan investeren in het warmtenet.